

Nazval jsem vás přáteli (III): V široké síti vztahů

Nechat se druhými milovat je způsob, jak dát Bohu ve svém životě prostor. Ježíš tak činil do posledních chvil na zemi.

03.12.2020

Když vojáci zajmou Ježíše, vyděšení apoštolové se rozutečou. Mají strach a ve své bezmoci odmítají být svědky zdánlivého fiaska člověka, do něhož vložili veškerou svoji důvěru. Je slyšet řinčení řetězů vlekoucích se po

zemi, chlad obestírá noc a proces je zjevně nespravedlivý. Slova jsou používána klamně a trest je neúměrný. Všechny pohledy spočívají na Kristově těle posetém ranami a požadují jeho smrt. Útrpná cesta, tíha kříže, nepřátelský dav, který čeká, až uslyší rány kladivem..., dokud Pánovo tělo konečně nezvednou. Z osiřelého místa své popravy Ježíš soucitně pozoruje ty, kdo nechtěli přijmout Boha, jenž se stal člověkem: „Pohledte a vizte, zdali je bolest jako bolest má“ (*Pláč 1,12*).

Kristus při svém utrpení fyzicky i duchovně snášel „největší z bolestí přítomného života“¹; věděl, že není ušetřen žádného utrpení. Překvapivé však je, že Bůh Otec nechtěl svého Syna ani v těchto chvílích připravit o útěchu, kterou skýtá přátelství. Zde, u paty kříže, na něj hledí Jan stejnýma očima, které pamatovaly tolik šťastných chvil s Mistrem;

nabízí svému příteli stejnou přítomnost, která je spojovala na tolika cestách. Jan se vrátil a hledal Marii; on, který naslouchal tlukotu Ježíšova srdce při poslední večeři, nechce Ježíšovi přestat nabízet své věrné přátelství, jednoduše *být zde*. V pohledu na Marii a na „učedníka, kterého miloval“ (*Jan 19,26*), nachází náš Pán úlevu. Na Kalvárii, jež je největším důkazem Boží lásky k lidem, Ježíš přijímá a zároveň projevuje lidskou lásku. V jeho srdci dost možná zaznívají slova, která vyřkl o několik hodin dříve: „Nazval jsem vás přáteli“ (*Jan 15,15*).

Obousměrná náklonnost

O Ježíšových přátelích se hovoří na mnoha stránkách evangelia. Ačkoliv zpravidla neznáme detaily procesu, který tyto hluboké vztahy utvořil, je z reakcí, které známe, zřejmé, že v nich vládla opravdu vzájemná láska. Při četbě těchto textů zjišťujeme, že

Pán měl z přátel radost, jeho lidské srdce se nechtělo obejít bez vzájemnosti lidské lásky:

„Evangelium Ježíše Krista nám zjevuje, že Bůh bez nás být nemůže. On nikdy nebude Bohem bez člověka“². Víme například, že Ježíš vždy cítil přijetí a náklonnost v domě svých přátel v Betánii. Když umírá Lazar, obě sestry se s naprostou důvěrou obrací na Pána, a to slovy velice tvrdými, což svědčí o tom, že Ježíše s touto rodinou pojil blízký vztah: „Kdybys tu byl, můj bratr by byl neumřel“ (*Jan 11,32*). Přítele dojíhá bolest těchto žen a nemůže zadržet slzy (srov. *Jan 11,35*). V tom domě si Ježíš mohl odpočinout, cítil se pohodlně, mohl mluvit otevřeně: „Jaké to musely být rozhovory v domě v Betánii, s Lazarem, s Martou, s Marií!“³.

A tak stejně jako mnozí v Ježíšovi nacházeli opravdového přítele, těšil se také on z toho, co mu nabízeli

druzí. Jistě vnímal oporu a útěchu například z odhodlaných slov Petra – kterému nikdy nebylo zatěžko vyjadřovat své myšlenkové pochody nahlas – když viděl, že bohatý mladík uzavírá své srdce lásce: „My jsme opustili všechno a šli jsme za tebou“ (*Mt* 19,27). Veliká láska, kterou Petr k Pánovi choval, jej vedla k tomu, že chtěl svého přítele vždy neochvějně hájit a byl také ochoten v určitém ohledu změnit své jednání, když jej Pán, s rozhodností, kterou dovoluje pouze důvěra, napomenul (srov. *Mt* 16, 21-23; *Jan* 13,9). Stejně jako se Ježíš mohl opřít o Petrovo odhodlání, nacházel oporu také ve statečné cituplnosti Janově. Kolik rozhovorů s tímto dospívajícím učedníkem jistě vedl! Při poslední večeři jsme svědky toho, jak bez ostychu přijímá jeho gesto plně něžnosti, když pokládá hlavu na jeho hrud' s důvěrou toho, kdo zná srdce přítele. Přestože Jan během utrpení v Getsemanské zahradě nebyl schopen bdít a utekl,

když Pána zajali, dokázal toho pak litovat a vrátit se. Jan zakusil, že přátelství se velmi prohlubuje skrze odpuštění.

„Obvykle Boha vnímáme jako zdroj a obsah svého pokoje, což je úvaha sice pravdivá, ale nikoliv vyčerpávající. Nemyslíme totiž například na to, že také my ‚můžeme‘ utěšovat a nabízet spočinutí Bohu“⁴. Opravdové přátelství je vždy obousměrné. Proto na základě osobní zkušenosti s tím, jak nás Bůh miluje, je logickou odpovědí touha mu tuto náklonnost vrátit, dát průchod rozumu a odstranit ze svého srdce jistoty. Jedině takto budeme moci Ježíšovi poskytovat veškerou útěchu a lásku jichž jsme schopni, aby u nás nacházel to, co našel v Petrovi, Janovi a přátelích z Betánie.

Přátelství náš pohled obohacuje

Jestliže měl Ježíš mnoho přátel a Bůh se raduje ze setkávání s potomky

Adama (srov. *Př* 8,31), je dobré, když také my tuto zcela lidskou potřebu pociťujeme. Dokážeme si představit rozsáhlou síť mezilidských vztahů, ve všech dobách a místech; miliardy mužů a žen spojených pouty, která vzešla z toho, že chodili na stejnou školu, žijí ve stejné čtvrti, spojují je i další lidé atd. Okolnosti našeho života vedly k tomu, že se setkáváme s přáteli a že jsme s nimi navázali důvěrný vztah. Když si vzpomeneme na počátky každého z těchto přátelství, můžeme najít celou řadu zdánlivých náhod, které nás spojily. Nelze přestat Bohu děkovat za veliký poklad, za to, že si přál, aby nám na cestě nechyběla společnost a láska lidí.

Uprostřed této široké sítě pout a vztahů, ze všech těch lidí, s nimiž se v průběhu života potkáváme, Bůh některé z nich vyvolil, aby nám byli blíž. Bůh používá naše přátele k tomu, aby nám otevíral obzory, aby

nás učil novým věcem nebo aby nám odhaloval opravdovou lásku: „Naši přátelé nám pomáhají pochopit odlišné způsoby náhledu na život. To nás vnitřně obohacuje, a pokud je přátelství opravdové, umožňuje nám to vnímat věci jinak, než jsme zvyklí“⁵. Britský spisovatel C. S. Lewis – který se těšil hlubokým přátelstvím – se svým osobitým smyslem pro humor tvrdí, že přátelství není odměna za dobrý vkus, nýbrž prostředek, kterým nám Bůh zjevuje krásy druhých, díky nimž se seznamujeme s různými pohledy na svět.

„Hle, já jsem s vámi po všechny dny až do konce světa“ (Mt 28,20), pravil Ježíš a činí tak skrze osoby, které nás milují: „Věrní přátelé, kteří nám stojí po boku v těžkých chvílích, jsou odrazem Pánovy lásky, jeho útěchy a jeho láskyplné přítomnosti. Když máme přátele, učí nás to otevírat se, být chápavými, starat se o druhé,

vycházet ze svého pohodlí a osamocenosti, sdílet život. Z toho důvodu ‚věrný přítel není k zaplacení‘ (Sir 6,15)⁶. Vnímání přátelství z této perspektivy nás podněcuje milovat své přátele více a lépe, pohlížet na ně tak, jako na ně pohlíží Ježíš. Tuto snahu by měl provázet také boj o to, abychom se nechávali nazývat přáteli, protože kde tato vzájemná láska chybí, tam není opravdové přátelství⁷.

Dar pro jednoho i druhého

Přátelství je nezasloužený dar, vztah vyznačující se nezištností, a proto někdy můžeme podlehnout pokušení domnívat se, že není tak potřebné. Našli se takoví, kteří pro špatně chápanou touhu zavděčit se „pouze Bohu“ pohlíželi na útěchu pramenící z přátelství podezřívavě a s nedůvěrou. Křesťan však ví, že má jediné srdce k tomu, aby miloval zároveň Boha i lidi a aby přijímal

lásku od druhých. V jedné homilii pronesené při slavnosti Nejsvětějšího Srdce Ježíšova svatý Josemaría poznamenává: „Bůh nám neříká: místo srdce vám dávám pouhého ducha. Ne, on nám dává srdce, a to srdce z masa, stejné jako Srdce Kristovo. Nemám jedno zvláštní srdce, abych jím miloval Boha, a ještě druhé, kterým bych miloval lidi zde na zemi. Stejným srdcem, kterým jsem miloval své rodiče a kterým miluji své přátele, tímtéž srdcem miluji Krista, Otce i Ducha svatého a Pannu Marii. Stále to opakuji: především musíme být více lidští, protože jinak nemůžeme být Boží“⁸.

Své přátele si nevybíráme z důvodů utilitaristických či pragmatických, v naději, že tento vztah bude mít určitý dopad. Milujeme je jednoduše pro ně samotné, pro to, kým jsou.

„Opravdové přátelství – podobně jako láska, která vyzdvihuje jeho lidský rozměr na nadpřirozenou

rovinu – je samo o sobě hodnotou: není to prostředek ani nástroj“⁹.

Vědomí, že přátelství je dar, zabraňuje tomu, abychom podlehli jakémusi „komplexu superhrdiny“ toho, kdo má za to, že musí pomáhat všem, aniž by si uvědomoval, že také potřebuje druhé. Naše cesta do nebe není seznamem cílů, které je třeba splnit, nýbrž stezkou, po níž putujeme společně se svými přáteli a jejíž důležitou součástí jistě je učit se přijímat lásku, kterou nám dávají. Přátelství tedy vyžaduje značnou dávku pokory, abychom uznali, že jsme zranitelní a že potřebujeme lidskou i Boží přízeň. Přítel se neznepokojuje ani nestydí, nevymlouvá se ani nehněvá. Přítel miluje a nechává se milovat. Toto dělal Ježíš a toto dělali apoštolové.

Těm, kdo jsou spíše introverti, bude činit potíže poněkud otevřít srdce druhému, ať už proto, že nevnímají potřebu to udělat, nebo ze strachu, že

nebudou pochopeni. Ti, kdo jsou spíše extroverti, budou možná sdílet mnoho prožitků, ale mohou mít větší obtíže ve chvíli, kdy bude třeba obohatit svůj svět o prožitky druhých. V obou případech je nezbytný postoj otevřenosti a prostoty, abychom umožnili příteli vstoupit do svého života a nitra. Jedině otevřenost vůči daru přátelství, i kdyby měla vyžadovat určitou námahu, nás může učinit šťastnější.

Všichni bychom mohli dát dohromady seznam velkých ponaučení, která jsme si vzali od svých přátel. S každým z nich máme zvláštní vztah, který může osvětit různá zákoutí našeho srdce. Z hluboké útechy plynoucí z vědomí, že jsme milováni a doprovázeni, pramení touha dělat totéž pro druhého. Přátelství, uvádí svatý Jan

Pavel II., „svědčí o upřímné lásce, lásce ve dvou směrech, která přeje druhému veškeré dobro, lásce, která působí jednotu a štěstí“¹⁰. Vědomí, že jsme nazýváni *přáteli*, nás nesmí vést k pýše, nýbrž k vděčnosti za tento dar a touze doprovázet druhého na jeho cestě ke štěstí: „Nic nepodněcuje k lásce tolik jako pomyšlení milovaného člověka, že ten, kdo jej miluje, touží po tom, aby mu to bylo velkoryse opětováno“¹¹. Když nás Ježíš nazývá *přáteli*, činí tak rovněž s touto vzájemností. „Ježíš je tvůj přítel. – Přítel. – Se srdcem z masa, jako to tvoje. – S očima plnými dobroty, které plakaly pro Lazara... – A miluje tě tolik, jako miloval Lazara“¹², připomíná nám svatý Josemaría. Každé přátelství je příležitostí k tomu, abychom znovu objevili odraz onoho přátelství, které nám nabízí Kristus.

María del Rincón Yohn

1 Sv. Tomáš Akvinský, *Summa theologiae*, III, q. 46, a. 6.

2 František, *Audience*, 7. 6. 2017.

3 Sv. Josemaría, *Dopis*, 24. 10. 1965.

4 Javier Echevarría, *Eucaristía y vida cristiana*, Rialp, 2005, str. 203.

5 Fernando Ocáriz, *Dopis preláta*, 1. 11. 2019, 8.

6 Francisco, *Christus Vivit*, 151.

7 Srov. Sv. Tomáš Akvinský, *Summa theologiae*, II-II, q.23, a.1.

8 Sv. Josemaría, *Jít s Kristem*, 166.

9 Fernando Ocáriz, *Dopis preláta*, 1. 11. 2019, 18.

10 Jan Pavel II., *Proslov*, 18. 2. 1981.

11 Sv. Jan Zlatoústý, *Homilie na druhý list Korintánům*, 14.

12 Sv. Josemaría, *Cesta*, 422.

.....

pdf | dokument generován automaticky
z [https://dev.opusdei.org/cs-cz/article/
nazval-jsem-vas-prateli-iii-v-siroke-siti-
vztahu/](https://dev.opusdei.org/cs-cz/article/nazval-jsem-vas-prateli-iii-v-siroke-siti-vztahu/) (07.08.2025)